

مراتب علم خداوند متعال / فواید توجه به علیم بودن خالق

انسان به عنوان مخلوق خداوند متعال اگر حقیقت مراتب علم خالق را بداند و درک کند از یک سو گرفتار گناه و نافرمانی نخواهد شد و از سوی دیگر هیچ گاه خود را در تنگناها و مشکلات، تنها و سرگشته نخواهد دید.

انسان به عنوان مخلوق خداوند متعال اگر حقیقت مراتب علم خالق را بداند و درک کند از یک سو گرفتار گناه و نافرمانی نخواهد شد و از سوی دیگر هیچ گاه خود را در تنگناها و مشکلات، تنها و سرگشته نخواهد دید. به گزارش خبرگزاری مهر، از اوصاف ثبوتی، کمالي و ذاتی خداوند تبارک و تعالی "علم" است. خدا به ذات خود و به همه موجودات آگاه است، چنانکه قرآن مجید در 282 سوره مبارکه بقره می فرماید؛ "و خدا به هر چیز دانا است".

علم از اموری است که مفهوم آن روشن و بدیهی است و نیازی به تعریف ندارد و همه با مصادیق آن کامبیش آشنا هستند، اما اگر بخواهیم يك صفت کمالي را به خدا نسبت دهیم، باید آن را از نقص بزداييم و در بالاترین درجه که مناسب مقام خداوند متعال است بر او اطلاق کنیم.

علم خدا را می توان به سه صورت تصور کرد:

- علم به ذات
- علم به موجودات و مخلوقات پیش از آفرینش آنها
- علم به موجودات و مخلوقات پس از آفرینش آنها

علم خدا به ذات خود

ما به اجمال می دانیم که خداوند متعال به ذات خود آگاه است. حتی ما آدمیان نیز به ذات خود آگاهیم، پس خدا که خالق ما است، به طریق اولی به ذات خود علم و آگاهی دارد.

علم خدا به موجودات پیش از آفرینش آنها

این حقیقت، روشن و بدیهی است که آدمی پیش از ساختن چیزی، به آن علم و آگاهی دارد. حال و قتی انسان چنین است به طریق اولی خداوند نیز به مخلوقات، پیش از آفرینش آنها علم دارد. البته برای این حقیقت، دلایلی ذکر کرده اند؛

- علم به علت، از آن نظر که علت است، مستلزم علم به معلول است. منجمی را در نظر بگیرید که به علت کسوف و خسوف علم دارد. علم به علت خسوف و کسوف مستلزم علم به معلول، یعنی کسوف و خسوف است. بنابر این، موجودی که به علت علم دارد، به معلول هم علم خواهد داشت و چون ذات خدا علت همه موجودات است، علم او به ذات خود، در واقع علم به همه مخلوقات است و از آنجا که خدا به ذات خود علم دارد، به تمامی موجودات علم دارد.

- نظم و تدبیر موجودات عالم گواهی می دهد که خدا از پیش به تمام اسرار، قوانین و پیچیدگی های آن علم داشته است. موجودی که به این قوانین و پیچیدگی ها جاهل است نمی تواند چنین نظم شگفت انگیزی پدید آورد. قرآن کریم نیز در آیه 14 سوره "ملک" به این دلیل اشاره می کند و می فرماید؛ "آیا کسی که آفریده است نمی داند؟ با اینکه او خود باریک بین آگاه است". این آیه دلالت بر آن دارد که خدایی که مخلوقات را آفریده است، قبل از خلقت به آنها علم داشته است. امام باقر(ع) نیز در این باره می فرماید: خدا بود و چیزی غیر از او وجود نداشت و او همواره به تمام موجودات عالم است. پس علم خداوند قبل از خلقت موجودات مانند علم او به موجودات بعد از خلقت آنها است.

علم خدا به موجودات بعد از آفرینش آنها

همه موجودات، معلول خدایند و وجود عینی هر معلولی نزد علتش حضور دارد و از غایب نیست، زیرا معلول چیزی جز وابستگی و تعلق به علت نیست. اگر معلول نزد علت حاضر نباشد، لازم می آید که در وجود خود مستقل باشد و حال آنکه معلول در حقیقت چیزی جز وابستگی و تعلق به علت نیست. بنابراین، همه موجودات نزد خداوند حاضرند و حقیقت علم چیزی جز حضور معلوم نزد عالم نیست. از این رو، خدا به همه موجودات علم دارد.

قرآن مجید در آیه 59 سوره انعام بیان می کند که خداوند متعال به همه موجودات آگاهی و علم دارد: کلیدهای غیب، تنها نزد اوست. جز او کسی آن را نمی داند و آنچه در خشکی و دریا است می داند، و هیچ برگی فرو نمی افتد مگر اینکه آن را می داند، و هیچ

دانه اي در تاريخي هاي زمين و هيچ تر و خشكي نيست مگر اينكه دركتابي روشن ثبت است.

فايده توجه به علم الهي

توجه به علم بي پايان الهي تاثيرات شگرفي بر زندگي انسان دارد، چرا كه گر انسان ايمان داشته باشد كه در هرحالي خداوند به او علم حضوري دارد و هميشه در محضر الهي است، به راحتي از گناهان اجتناب مي ورزد، با ميل و انگيزه بيشتري به كارهاي نيك اقدام مي كند، هيچ گاه احساس تنهائي و حيرت و سرگشتگي نمي كند و در مقابل مشكلات دنيا استقامت بيشتري مي ورزد.